

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De iuramento facto contra prius iuramentum, votum, seu promissionem,
qualiter obliget. §. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

canda ubi clarè de illis non constat; tum quia forma Iuramenti, quam præstant iij. Decuriones, nec verbum continet, ex quo appareat, obligatos esse, hæc peccata publica inquitere, & denunciare.

3. Quoad obligationem verò servandi secretum, constat ex iis, quæ diximus præcedenti disp. punct. 6. pro materia qualitate obligari. Sic enim quæ in confessorio tractantur, manifestata non præiudicant notabiliter bono communi, aut alicui tercio; non excedit culpam venialem eorum manifestatio. Sanchez *ditto cap. 14. num. 5.*

4. Insuper scribæ, Procuratores alique officiales Iuramentum emittunt servandi taxam sibi à Rege præscriptam. Vulgo *el arancel*, quam multi clamant esse magna ex parte consuetudine derogatam in cuius confirmationem allegant pretia rerum post illam taxam notabiliter excrevisse; ita ut se suamque familiam sustentare non possint, si taxam servent. Cæterum his nunquam acquiescere potui: plures enim scribas consului, an sufficienter se sustentare possint ex officio servando taxam, si ipsis committerentur negotia, quæ possent expedire, & ab illis responsum accepti, optimè posse. Quæ ergo æquitas & iustitia postulat defectum negotiorum augmento pretij suppleri; & velle ex vno solo litigante accipere, quæ à pluribus accepturus eras? Præterea ab observatione taxæ excusari non potes nisi ob consuetudinem contrariam. At vsquemodo nulla est talis consuetudo. Nam si aliqui taxam excedant, clam accipiunt; nec Respublica consentit. Quomodo ergo allegare contrariam consuetudinem potes? Item omnibus iis officialibus mandatum est, ut in sine cuiuslibet scripturæ apponant salarium pro illa acceptum. Si ergo abundans accipientes dimittunt proponant, clarè ostendunt excessum à Republica non permitti. Quo ergo titulo illum habere possunt?

5. Sed gratis admisso taxam esse iniustam, vel consuetudine derogatam esse; est dubium, an ob Iuramentum de illa servanda sis obligatus illam servare: ita ut periturus exitas, si taxam violes?

Videtur affirmatiuè respondendum. Quia illud Iuramentum est de re honesta, & licita, & cedente in utilitatem litigantium, & bonum Respublicæ. Nihilominus censo te illo Iuramento non astringi; non quia ad illud servandum, te obligare non poterat; sed quia censendus es te non voluisse obligare. Cum enim aliquam legem servandam iuras; iuras eam servare eo modo, quo recepta est, & sub ea obligatione. Quia iuramentum est legi accessorium, & eius obligatione vis, obligationem legis firmare. Si igitur lex nullam inducit obligationem; quia est derogata, aut solum obligationem leuem, Iuramentum de illius observatione eandem, vel nullam obligationem habebit. Et ita loquens de Scribis tradit Sanchez *lib. 3. summ. cap. 14. num. 14.*

6. Hinc fit iuramentum servare statuta alicuius Collegij, Universitatis, religionis astringi virtute Iuramenti, eo genere obligationis, quo statuta obligant. Vnde si statuta non obligant ad culpam, sed ad penam subeundam, ut frequenter fit in communitatibus, Iuramentum de illis servandis nullam inducit obligationem. Si verò statuta obligant ad culpam mortalem vel venialem pro gravitate materiae; Iuramentum eandem obligationem habebit. Quia censetur emissum sub ea conditione & obligatione, quam habet statutum. Sic aliis relatis docet Sanchez *lib. 3. summ. cap. 14. num. 2. Salas de legibus disp. 15. sectione 11. num. 19. Bonacina tom. 2. disp. 4. quest. 1. de Iuramento punct. 16. num. 6. vers. septimo, & sequentibus.* Et continetur manifestè ex Clementina 1. §. *omnibus* igitur *vecl. d. claramus, de verborum significatione.* Vbi ex voto servandæ regulæ fratrum minorum non arctantur religiosi ad novam culpam in iis, in quibus regula ad nullam culpam religiosos astringit.

7. Ex hac doctrina colligere potes; qualiter alij iudices ordinarij, & delegati obligentur servare ea, quæ ingressu sui officij iurant; spectandum namque est; an secluso Iuramento lege naturali vel postiva ea servare obligentur; & pro qualitate illius obligationis erit obligatio Iuramenti. Si autem secluso Iuramento nulla astringuntur obligatione; ex vi Iuramenti eam non accipiunt. Quia Iuramentum (ut sæpe dictum est) easdem condiciones, restrictiones, & exceptiones habet, ac habet actus, super quo interponitur, ut latè probat Guier. *de Iuramento c. 37. & 38.*

§. VI.

De Iuramento facto contra prius Iuramentum, votum, seu promissionem qualiter obliget.

S V M M A R I V M.

1. Explicatur qualiter secundum Iuramentum priori adversari possit.

- 2. Secundum Iuramentum adversum priori solum in actu iurandi obligationem inducit, si sit materia honesta.
- 3. Si secundum Iuramentum priori adversetur in materia iurata, non obligat.
- 4. Hic intelligendum est casu, quo primum Iuramentum obliget eo tempore, quo secundum emittitur.
- 5. Non sufficit primum Iuramentum successu temporis obligare.

1. **D**upliciter secundum Iuramentum priori adversari potest. Primum adversari potest in actu iurandi. Secundum in materia iurata. Exemplis rem declarabo: iurasti, promissisti, voti nullum Iuramentum emittere superiore inconsulto; emissisti Iuramentum inconsulto superiore. Hoc Iuramentum priori Iuramento adversatur in actu iurandi, ut de se constat; sed non in materia iurata. Quia materia huius secundi Iuramenti priori Iuramento non erat promissa. Secundò adversari potest secundum Iuramentum priori in materia iurata; necpe si post Iuramentum factum de castitate servanda, promissisti sub Iuramento puellæ coniugium; & materia huius secundi Iuramenti contraria est priori promissioni.

2. Quando ergo secundum Iuramentum priori solum adversatur in actu iurandi, & non in materia iurata. Secundum Iuramentum si aliis de re licita sit, obligationem inducit. Ratio est: Quia hoc Iuramentum est illicite fuerit emissum; non tamen est de re illicita. Ergo obligat debet. Quia ad obligationem iuramenti non attenditur, an licite iuraveris, sed an licitum sit, quod iuras. Et declarari potest in Iuramento blasphemio, aut sine animo implendi, quod obligationem inducit, si de materia honesta emittatur; tamen illicite fuerit emissum. Idem est in Iuramento solvendi vras aut mutuum petium absque necessitate, quod Iuramentum servandum est, quantum fuerit illicite emissum. Sic Panormitanus in *cap. cum contingat de iurando, numero 6. Molina Iuliana tractat. 2. de iustitia, disput. 580. pag. 1846. Suarez tom. 2. de Religione lib. 2. de Iuramento cap. 24. num. 2. & 3. Sanchez lib. 3. summ. c. 6. num. 12.*

3. Quod si Iuramentum secundum in eius materia, seu promissioni; nequaquam potest obligationem inducere, utpote de re omnino illicita. Illicitum namque est, violare Iuramentum, votum, & va validam promissionem. Non igitur obstringi potes iuramentum, ad hanc faciendam violationem. Quia Iuramentum non est vinculum iniquitatis. Et in hoc sensu dicitur in *e. quanto de iurand. iuramentum illicitum obligatorium non esse. Illicitum inquam, non ex parte cause extrinsecæ viciantis iuramentum sed ex parte obiecti, seu materiae iuratae. Quia cadit supra materiam prohibitam. Exempli doctrina illustratur. Si post votum castitatis promittas feminæ matrimonium, nulla est promissio, etiam iuramento firmata sit. Ut definitur *cap. vultus, qui clericus, vol. vovent.* Item promissisti alicui coniugium, non poteris alteri te sub Iuramento obligare. *cap. sicut de sponsalibus, & ita tenent multus relatis Couart. de pactis 2. p. §. 2. num. 4. verlicarum & 4. decret. 1. p. cap. 51. num. 6. Sanchez lib. 1. de sponsalibus disp. 50. n. 2. & lib. 3. sum. cap. 9. n. 26. Suarez lib. 3. cap. 19. n. 10. Bonacina tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 6. num. 1.**

4. Verum ut secundum Iuramentum in materia iurata contrarium sit priori iuramento, voto, seu promissioni, & obligationem non inducat; debet primum Iuramentum, votum, seu promissio obligare tempore, quo secundum emittitur. Alias si primum Iuramentum votum seu promissio eo tempore obligatoria non sunt, secundum Iuramentum illis non potest esse contrarium, Quia verè non sunt, & consequenter obligationem habet si de materia licita emittatur. Ut expressè dicitur, *cap. Tu nos & Doctores supra relati.* Vbi cum quidam monachi percipientes pensionem in beneficiis constitissent clericos præteratos iurare matorem solita pensionem soluturos contra canonicas sanctiones, & postea Episcopus illos instituens iurare mandavit, quod antiquam pensionem, & solitam non augebant. Hoc posterius Iuramentum, (inquit Pontifex) quia ratione & Latranensis concilij auctoritate iuratur, primo præiudicat; id est, contra primum Iuramentum vires obtinet; eo quod primum non obligat. Sic Gloss. *ind. cap. Tu nos & Doctores supra relati.*

5. At si primum Iuramentum votum, seu promissio obliget eo tempore, quo secundum Iuramentum emittitur, secundum Iuramentum nunquam inducet obligationem; tamen si successu temporis primum Iuramentum, votum, seu promissio desinant obligare, eo quod relaxentur, vel à parte remittantur. Quia non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non subsistit. Regula non firmatur de regula iur. in 6. & regula. Quod ab initio f. eodem. Quia ratione in *cap. quidam de converso. contingat.* Dicitur virum profitemem in monasterio iuncta vxore; etiam illa moriatur, non teneri redire ad monasterium. Quia votum non fuit validum, & in *cap. placet nobis eodem tit.*

iii. mulier professionem fecit ignorans maritum vivere, illo tamen mortuo non cogitur ad monasterium redire. Quia emilla fuit tempore inhabili, & non consuevit tempore habili, vt ex communi sententia docet Abbas ibi num. 4. Suarez d. lib. 2. cap. 19. num. 16. Sanch. lib. 11. de sponsalib. disp. 50. num. 6. Quamuis Nauaricus cap. 12. num. vic. & Couarr. 4. Decret. 1. cap. 4. §. 1. num. 10. contrarium videantur sentire, sed absque fundamento.

PUNCTUM VIII.

Qualiter Iuramentum de materia per legem prohibita obligatorium esse possit.

SUMMARIUM.

1. Proponitur dubitandi ratio.
2. Iuramentum de materia prohibita per legem naturalem, diuinam, aut canonicam obligatorium non est.
3. Item nec Iuramentum de materia lege ciuili prohibita ob bonum publicum.
4. Neque item obligat Iuramentum de materia lege ciuili prohibita bonum singulorum ciuium spectante si lex obliget ad culpam.
5. Vnde hoc cognoscendum sit? Proponitur sententia Bartoli, & examinatur.
6. Quid sentiat Sanchez.
7. Quid tenendum sit.
8. Iurans renuntiare beneficium, ad cuius titulum fuit ordinatus, non obligatur, nisi habeat aliam unde uiuat.
9. Quid dicendum de iuramento soluendi pecuniam in sponsalibus appositum.
10. Quibus sponsalibus prohibita est pars appositio.
11. Resoluitur questio.
12. Iuramentum, de non renouando testamento, obligatorium est.
13. Non obligat Iuramentum, soluendi ea, que ludo ad creditum sunt lucrata.
14. Quid de iuramento factio à prodigo, cui interdicta est bonorum administratio.
15. Nullum est Iuramentum alienandi bona si alienatio nulla sit.

1. Videtur impossibile, iuramentum de materia per legem prohibita obligare posse. Quia obligare ad legis transgressionem, quod est turpe & inhonestum. In contrarium autem est Textus in cap. cum contingat, de iurando, & cap. licet mulieres eodem tit. in 6. & cap. 2. de pactis lib. 6. in quibus alienationes fundi dotalis alias prohibita valent iuramento appposito. Et in Authen. Sacramentum puerorum, Cod. si aduersus venditionem. Deditur seruanda esse iuramenta minorum super contractus suorum rerum, tamen si aliquin sint prohibiti contrahere.

2. In hac re certum est, iuramentum de materia prohibita per legem naturalem, diuinam, & canonicam obligatorium esse non posse. Quia esset de re mala, vel saltem impeditiua maioris boni; quod dixerim. Quia sunt aliquae leges canonicae, quae propriè vim legis non habent; sed cuiusdam directionis, & rectae gubernationis. Haec sunt plurimae religionum constitutiones, quae licet ad culpam non obligent, conducunt maxime perfectioni consequenda; & quae de causa qui illas transgredi iuraret, iuraret à recta perfectionis via abstinere. Non igitur tale iuramentum esse potest obligatorium. Et ita vt indubitatum supponit Suar. tom. 2. de Relig. lib. 2. de iuram. cap. 20. num. 2.

3. Deinde certum est, Iuramentum contrarium legi ciuili disponenti de materia pertinente ad bonum publicum, nullo modo obligatorium esse posse. Quia harum legum transgressio est culpa mortalis. Sed iuramentum esse non potest iniquitas vinculum. Ergo non potest ad harum legum transgressionem obligare. Praeterea iuramentum non potest obligare in praedictum tertij. Capite cum contingat, in fine de iurando, capite quamuis pactum de pactis, in 6. At iuramentum, contrarium materiae in commune bonum ordinatae, vergit in praedictum tertij, scilicet communitatis; non igitur potest obligare. Haec enim ratione iuramentum, quo Clericus iuraret, se renunciatum priuilegio fori vel contrauentum renuntiationi factae est illicitum; quia est contrarium materiae in commune bonum ordinatae; nempe priuilegio statuti clericali concessio non iudicandi à Layca potestare. Sic tanquam certum tradunt alijs relatis Rebellus de iusticia 2. part. lib. 5. quest. 7. sect. 3. num. 15. & num. vltim. Thulcius tom. 4. verbo iuramentum conclusio 500. num. 18. Suar. tom. 2. de

Relig. lib. 2. cap. 26. num. 4. & seqq. Sanch. lib. 3. sub cap. 9. num. 34.

Hinc fit si iuramentum praestes, de extrahendis è ciuitate mercibus, armis, alijsque rebus prohibitis, de excedendo taxam rerum venalium, & similia, nullam habere obligationem. Quia rem iniquam iurasti bono communi prauidicantem. Vnde tam in Iuramento, quam illius executione peccatum committeres. Sic relati Doctores.

4. Praeterea certum est, iuramentum contra legem ciuilem disponentem immediatè de bonis, & actionibus suorum ciuiliu obligatorium esse non posse, si illa lex ciuilis obliget ad culpam, vt verè obligare potest. Ratio est clara; quia tunc iuramentum obligaret ad peccatum, quod nullatenus fieri potest. Basilius Legionensis lib. 2. de sponsalib. cap. 8. num. 30. Suar. lib. 2. cap. 20. 21. per tot.

5. Solum est difficultas vnde cognoscitur legem ciuilem disponentem de bonis, & actionibus suorum ciuium obligare, vel non obligare ad culpam?

Plures Doctores secuti Bartolum in lege si quis pro eo 57. in princ. num. 9. ff. de fideiusoribus, & Authen. Sacramenta puerorum, Cod. si aduersus venditionem, num. 15. Consentunt legem respicientem bonum priuatum, si dirigatur in personas, obligare ad culpam; ac proinde iuramentum illi contrarium non valere, secus si dirigatur in actum, prohibendo, ne fiat actus, vel factum irritando. Sic Cardinalis Thulcius tom. 4. verbo iuramentum conclusio 500. num. 21. & 22. & conclusio 528. num. 16. & 36. Valquez 1. 2. disp. 171. cap. 2. num. 13. Basilius Legionensis lib. 2. de marrimon. cap. 8. num. 36. Sed hanc distinctionem communiter Doctores impugnant, vt videre est apud Gutierrez, in Authen. Sacramenta puerorum, num. 36. Eo quod potius verbalis, quam realis esse videatur. Nam annullans contractum cum minore, sine debita solemnitate; tacitè prohibet minorem, ne absque illa solemnitate contrahat; prohibens enim effectum, prohibet & causam. Non igitur ex eo quod verba legis dirigantur in actum, vel in personam, sumi potest sufficiens signum obligationis. Basilius verò Legionensis lib. 12. de sponsalib. cap. 3. num. 36. Suar. lib. 2. de iuramento, cap. 20. num. 10. hanc impugnationem vt insufficientem rejiciunt. Iniquum enim, legem annullantem actum, non prohibere illum, sed ab illius prohibitionem abstinere, neque attendere, an fiat actus, vel non fiat, sed dato quod fiat, illum irritum, & nullum esse decernit, atque adeo fertur in actum non quoad obligationem; sed quoad valorem.

Ceterum ego non satis percipio, quomodo lex annullare actum possit; quin prohibeat efficiendum. Quae enim efficacior prohibitio, & interdictio actus esse potest? quam illius irritatio, & annullatio? Adde regulariter, leges annullantes actum ad personas diriguntur, vt patet in alienatione rerum immobilium facta à minore sine decreto iudicis, quae non solum irritatur, sed ipse minor sic alienatione prohibetur, lege siquidem, leg. non solum lege ad resoluendum, Cod. de praedijs minorum. Ergo illa distinctio Bartoli non est sufficiens.

6. Sanch. verò lib. 3. in Decalog. cap. 9. num. 35. Reprobata supradicta Bartoli distinctione hanc regulam statuit, quod lex ciuilis ordinatur immediatè in bonum priuatorum, & ipsorum fauorem, non obligat ad culpam, ac proinde Iuramentum de re illa prohibita homini factum & in eius cedens utilitatem, obligationem inducit. Probat: quia haec lex, cum fit in fauorem priuati, non cogit illum, ne possit fauori factio per legem renuntiare; ac proinde non tam est lex, quam per nullio & priuilegium.

Sed neque ex hac regula adhuc quiescit animus. Vnde enim constat, legem disponentem de bonis priuatorum in fauorem boni communis immediatè non esse? Nam esto Republicae parum interfit, quod bona sint apud vnum, vel alium ciuem; & quae de causa prohibendo mulieribus alienationes fundi dotalis, & minoribus contractus absque debitis solemnitatibus, y deantur bonum priuatorum respicere, & in fauorem ipsorum disponente. At negari non potest, Republicae maxime interesse, ne mulieres indotatae existant; & ne minores in contractibus defraudari depauperentur. Ergo lex de his disponente censenda est potius in fauorem Republicae, quam cuiuscumque particularis disponente. Et confirmari potest argumento desumpto ex renuntiatione patrimonij ad cuius titulum clericus sacris iniuriatus est, quod prohibetur renuntiare nisi habeat aliunde ex quo se sustentare possit. Quia licet haec lex disponat de bono particulari ipsius clerici, & in ipsius fauorem, quia tamen praecipue lata est in fauorem status Ecclesiastici, ne clerici depauperati emendicare cogantur, & viles fiant; ea de causa Iuramentum contrauentum tali legi nullam erit; & in legibus ciuilibus philosophari potest. Adde si leges disponentes de his bonis priuatorum vim legis non haberent; sed priuilegij in ipsorum fauorem concessi; quae causa est; quare secluso Iuramento non possint illis renuntiare? certe nulla allegari potest.